

Liquidació de deutes

Jo pensava que el tema de les influències literàries era una cosa d'aquelles que només despertaven l'interès, esporàdic o professional, dels especialistes en la matèria, reals o suposats, és a dir, dels professors i dels crítics. Cosa del ram de l'erudició, i en tot cas tema d'un atractiu ben reduït. La vida, com sol passar massa sovint, m'ha ensenyat que això era només un de tants prejudicis meus. Si m'he de guiar per les preguntes que invariablement toca contestar en les entrevistes de premsa, per les qüestions que sempre planteja algun membre de l'auditori de col·loquis i conferències, o pels comentaris que últimament escolte d'amics i coneguts, l'assumpte dels deutes literaris deu resultar tan apassionant com l'evolució dels preus del petroli o de l'índex mensual de preus al consum. Hi ha fins i tot una revista de cultura a València —d'aquelles institucionals, que es regalen molt i es llegeixen poc— que té, o tenia, una secció dedicada al tema: "deutes literaris".

Fa pocs mesos em van demanar que explicara, en aquella secció, quins eren els meus deutes, pagats o sense pagar, com a escriptor, i em vaig trobar en un compromís: parlant, podria estar-me hores senceres comentant el saldo deutor del meu compte corrent literari, i si l'interlocutor fóra també persona de lletres, la conversa podria arribar a ser entretinguda i de profit. Escrivint, i en dos fulls, no sabia per on començar. Ni, menys encara, per on acabar.

Posats a començar, podria encetar la llista amb Homer, si és que tingué existència real, i acabar-la amb Joan Fuster, que és autor de vida certa. O començar pels salms de la Bíblia i acabar amb les memòries de Marguerite Yourcenar, o anar dels diàlegs de Plató a les narracions de Faulkner, o seguir fent una llista equivalent d'algunes desenes de parelles de noms. Supose que, seguint per

aquest camí, el lector s'avorriria sense remei. Però seria l'única explicació que correspondria la veritat: el conjunt dels meus deutes —i no sé si això és excés de modèstia o d'immodèstia— cobreix tota la història de la literatura. I no solament de la literatura: cobreix tota la història del pensament, de l'art, de la cultura, tota la història de la història (almenys d'aquella que en diem occidental). Ja sé que no és cap afirmació original: sabent-ho o sense saber-ho, reconegut o no, és més o menys el deute de tot aquell que, com és el meu cas, ha passat moltes més hores de la vida llegint que fent qualsevol altra activitat que no fóra dormir. Sobretot, molt més temps que escrivint. Moltíssim més. En primer lloc, perquè sóc un escriptor intermitent, capaç d'estar-me mesos sense produir res més que algun article setmanal. Però sóc totalment incapaç, fora de casos de força major, de passar un sol dia sense llegir algunes desenes de pàgines de qualsevol llibre o equivalent. En segon lloc, perquè el vici de llegir em ve de molt menut (als vuit o deu anys ja havia llegit la meitat dels "clàssics espanyols", no hi havia altra cosa disponible, i als dotze em vaig llegir sencers els *Episodios Nacionales*, què hi farem). El vici d'escriure el vaig agafar ja de molt més gran: la desproporció és notòria.

Tampoc això no té res d'original: tota la història de la literatura és (salvant algun esporàdic Robinson Crusoe de les lletres) precisament això: primer llegir, després escriure. Qui no accepte de bona gana que li han arribat, directes o indirectes, totes les influències del món, i

que sense deute universal no seria res, o és un ignorant o l'estupidesa li obnubila el cervell.

Ara bé, si he de parlar de mi mateix, és clar que alguns deutes o influències són de més pes que uns altres: segons amb qui he traficant, el gust i els beneficis són d'ordre molt diferent. I en primer lloc he traficant amb els grecs, seguint el consell no sé si d'Horaci o de Ciceró: *Et vos exemplaria graeca nocturna condite manu, condite diurna*. Els grecs, de nit i de dia. Els versos dels lírics arcaics, de Safo i de Baquilides. La prosa insuperable de Tucídides, clara i exacta com la de Montaigne, de Pla, de Fuster: no és cap regal del cel, escriure en prosa. En segon lloc, he traficant amb alguns autors medievals: trobadors, el Dant, Muntaner, François Villon, Ausiàs Marc. He tingut llargs i reposats tractes amb Cervantes i amb Quevedo. I després, molta novel·la del segle XIX: Stendhal i Flaubert llegits i rellegits, per exemple. Tant com he llegit i rellegit Proust i Joyce, una vegada i una altra, i Allan Poe també. Per no fer-ho massa llarg, i arribar ja a l'hora present, faré una última tria de deutes reconeguts: Borges inesgotable, els jueus americans —Saul Bellow, Mailer, Malamud, Roth...—, la saviesa de Yourcenar, l'essor de Juan Benet, i també Calvino i Bassani, i també Onetti, i també qui sap qui més. Qui sap quants són els milers de pàgines, potser els milers de llibres, que corren per les venes quan escrius. Més val no intentar traure-ho a la consciència. Més val no estirar del fil, perquè, estirant estirant, es desfaria tota la malla del vestit de lletres que ens cobreix i ens quedaríem no solament nus, sinó reduïts a no res. Hi ha deutes que es poden reconèixer, però no liquidar: seria la ruïna del negoci.

Joan F. Mira